

RUM Värmlands remissyttrande på Kulturplanen 2017-2020

Diariern RV2016-333

SAMMANFATTNING

RUM Värmlands yttrande baseras på Riksförbundet Unga Musikanters nationella verksamhet (40 000 musik- och kulturutövande medlemmar i 400 medlemsföreningar) med perspektivet på Värmlandsdistriktets medlemmar, verksamhet och behov (drygt 2 000 medlemmar i 24 föreningar). RUM Värmland välkomnar att Kulturplanen har fokus på barn och ungas utbildning, utövande och konsumtion i kulturlivet. Vi välkomnar också att alla ska kunna ta del av och vara en del av kulturlivet oavsett vem man är, vilka förutsättningar man har och var man bor.

Vi efterlyser fler konkreta vägar och metoder för att nå dit. Vi vill vidga begreppet professionella aktörer till att också inkludera lärare inom kulturämnen då deras profession väver samman pedagogik och konstnärlighet. Vi uppmanar även Regionen att värdera traditionella kulturyttringar och nya kulturyttringar lika högt, då de lever i symbios med, och livnär varandra, istället för att sätta en prioriteringsordning. Vi efterlyser också fler konkreta metoder i Kulturplanen för att lyfta amatörlivet och det civila samhällets betydelse för kulturlivet i Värmland.

ÖVERGRIPANDE KOMMENTARER PÅ KULTURPLANEN

Kulturplanen ska vara en paraplystrategi för den offentligt finansierade kulturen i Värmland. RUM Värmland tolkar detta som att planen alltså ska täcka in ALLA delar av den finansierade kulturen. Detta tycker vi är ett positivt perspektiv på kulturlivet i Värmland.

Planen har dock de professionellas syn som primärt perspektiv. RUM Värmland förstår planen som att det är på professionella aktörers villkor som amatörsamhället får verka. Dessa premisser får till konsekvens att amatörsamhället får stå åt sidan i Kulturplanen, vilket vi tycker är negativt för det totala kulturlivet i Värmland.

Eftersom kulturutövande barn och unga aldrig kan betraktas som professionella (med enstaka undantagsfall) blir Kulturplanen delvis snedriktad. För att odla morgondagens professionella aktörer, amatörer och konsumenter inom kulturen krävs det satsningar på barn och unga. "Kultur i skolan" är viktig för att ge barn och unga en grundläggande kännedom om, och ett första möte med kulturlivet. För att odla ett *långvarigt intresse* där de ska bli kulturella vuxna på olika sätt, krävs det dock mer än tillfälliga insatser i skolan. Eftersom det är på fritiden som barn och unga odlar sina intressen som de tar med sig in i vuxen ålder behövs det satsningar på musik- och kulturskolor, amatörlivet och det civila samhället för att de aktörerna ska kunna fånga upp barnen på deras fritid. Detta är också viktigt för att få det professionella kulturlivet hålla minst samma kvalitet långsiktigt. Region Värmland måste satsa på bredd (amatörer) och spets (professionella), vilket RUM Värmland tycker ska synas i Kulturplanen.

Med fokus på barn och unga ställer RUM Värmland frågan till Region Värmland huruvida utbildade lärare i kulturämnen inkluderas i begreppet professionella? Det är lärarna i estetiska ämnen (teater, musik, konst, litteratur, dans, etc.) som i första hand når barn och unga. Om kontakten med en lärare i en konstform uteblir så blir det svårt att få barn och unga att utvecklas som kulturskapande, - utövande och kulturkonsumerande människor. Ingesunds Musikhögskola är ett gott exempel på hur pedagogik och konstnärlighet möts genom de utbildade musiklärare som examineras därifrån. Dessa lärare och lärare med samma typ av kombinerad konstnärlig/pedagogisk utbildning från andra ställen bör i allra högsta grad betraktas som professionella och räknas in i Kulturplanen. Detta för att

använda dem som en metod att nå barn och unga, men också för att Regionen tycks ha det professionella som utgångspunkt och denna grupp av utövare väver samman de två målen.

Med detta som utgångspunkt bör också Region Värmland se över civilsamhällets del i Kulturplanen eftersom det civila samhället projektanställer lärare i estetiska ämnen. Regionen menar att professionella har rätt till skälig lön vilket RUM Värmland ställer sig bakom till 100 %, men med de medel som fördelas till ideella kulturorganisationer är det mycket svårt att ge de professionella den lön de har rätt till. Exempelvis har RUM Värmland alltid i sina kurser och utbildningar för barn och unga utbildade personer, såsom musiker och musiklärare. Efterfrågan på bredd av kursverksamhet är mycket stor hos oss. Med de bidrag som Region Värmland ger, och som inte har förändrats på många år trots ökad verksamhet, blir detta svårt. Konsekvenserna av detta är att RUM Värmland antingen måste *begränsa bredden* på de kurser vi har för barn och unga för att ge några professionella en skälig lön, alternativt betrakta de professionella som leder kurserna som *ideella aktörer* istället för de proffs som de är inom sina områden. Med bakgrund i detta bör Region Värmland titta på hur denna viktiga professionella yrkesgrupp ska integreras i planen.

I samverkansperspektivet betonar Region Värmland förnyelse och utveckling inom kulturen och kulturlivet. Det är bra att stötta utvecklingen av kulturlivet. Dock är det viktigt att traditionell kultur och utveckling av kultur värderas lika högt. Förnyelse och utveckling ska inte och kan inte stå i motsättning till traditionell kultur – tvärtom lever de i symbios med varandra och livnar varandra för att få kulturlivet att blomstra. Missar man detta samband så riskerar man att avveckla kulturrikedomen. Region Värmland menar att bidragsgivningen ska förnya och utveckla (s. 29) och att bidragsgivning gentemot barn och unga ska *”Särskild vikt [...] läggas vid att stödja nya kulturformer och unga arrangörer”* (s. 8)[RUMs kursivering]. Kan vi organisationer som vill bevara och utveckla utan inbördes värdering vara säkra på att Regionen menar att det också inkluderar utveckling av redan befintliga traditioner och kulturyttringar? RUM Värmland menar att de barn och unga som vill spela klassisk musik på fiol ska värderas lika högt som de barn och unga som vill skriva dubstep-låtar i ett musikdataprogram. Därför uppmanar vi Region Värmland att se över sin premiering av enbart kulturutveckling i planen och värdera utveckling och tradition lika högt.

KOMMENTARER PÅ SPECIFIKT INNEHÅLL I KULTURPLANEN:

s. 5f “Nationella och statliga mål”, “Kultursamverkansmodellen”, Region Värmland kulturpolitiska vision och strategiska inriktning - punktlistan om kulturell infrastruktur

Detta ställer sig RUM Värmland bakom till 100 % och det är en av vår organisations kärnvärderingar.

s. 7, samma kapitel

“Samverkansmodellen innebär en vilja att skapa samarbete över gränser; mellan kulturpolitik och utvecklingspolitik, mellan kulturen och näringslivet, mellan amatörer och professionella, mellan kulturverksamheter och ideella organisationer, mellan utövare och åskådare”.

RUM Värmland bestyrker detta och vill se tydligare korrelationer mellan dessa aktörer i Kulturplanen.

s. 8 Barn och unga

Region Värmland betonar att barn och unga är ett självklart fokus i Kulturplanen och för offentligt finansierad kultur i hela Värmland. Varför ingår då inte samarbete med ungdomsorganisationer i planen? Och särskilt kulturutövande ungdomsorganisationer?

“Särskild vikt ska läggas vid att stödja nya kulturformer och unga arrangörer”.

Här är ett av de citat som gör att RUM Värmland ifrågasätter Region Värmlands prioriteringsordning av traditionsbevarande och kulturutveckling (se de övergripande kommentarerna).

s. 10 "Tillgängligt kulturliv", "Kulturens arenor"

RUM Värmland tycker att Region Värmlands kommentarer om att skapa ett mer tillgängligt kulturliv via nya arenor oavsett vem man är och var man bor är ett bra initiativ. Vi tittar själva på hur vi ska kunna få fler musikutövande barn och unga trots geografiskt stora avstånd och med hjälp av digital teknik. Vidare planerar också RUM Värmland att utöka sin verksamhet till offentliga platser (t.ex. torgkurser i musik och/eller dans) för att nå barn och unga som annars inte hittar vår verksamhet.

s. 12 "Ekonomiska villkor"

"Sedan tidigare är studieförbund och föreningar viktiga arbetsgivare. [...] Det är viktigt att kulturskaparna har skäliga ersättningar och goda villkor [...] Det offentliga har ett särskilt ansvar för att säkerställa detta."

Skolan har många gånger mycket begränsade resurser, både i tid och ekonomi och väljer ibland bort Kultur i skolan/skapande skola över huvud taget. Regionen bör arbeta särskilt för att det inte ska bero på respektive kommun, eller till och med respektive skola att utnyttja detta eftersom det i slutänden är barnen som missgynnas. Detta påverkar också de professionella, särskilt frilansande, att försörja sig. RUM Värmland håller med om att föreningar och organisationer är viktiga arbetsgivare för professionella i kulturlivet. RUM Värmland uppmanar Region Värmland att se över sina bidragssystem till föreningar eftersom vi sällan har råd att ge skälig lön för det arbete som läggs ner (se övergripande kommentarer).

s. 14 Wermland Opera

"Man föreslog också att lokalerna skulle öppnas för samarbeten med bland annat det fria musiklivet och olika aktörer inom barn- och ungdomsområdet"

Wermland Opera är en bra arena för barn, unga och proffs att mötas. RUM Värmland uppskattar Wermland Operas insats för kulturlivet i Värmland. I det här sammanhanget anser RUM Värmland också att det är för svårt oss som samarbetspartner att kunna genomföra projekt med Wermland Opera. RUM Värmland har samarbetat med Wermland Opera och hade ett mycket lyckat Symfoniprojekt som ska få uppföljning 2017. Av egen erfarenhet vet därför RUM Värmland att när det gäller det ideella livet kan det många gånger vara svårt att planera något *som ska ske om flera år*, eftersom det civila samhället inte vet vad det har för arbetskraft (avlönad och ideell) och ekonomi flera år framöver. Som institution är dock situationen helt annorlunda, då man vet vad man har för arbetskraft och ekonomi flera år framåt, samt att de stora produktioner som görs kräver lång tidsplanering. Det innebär att ideella organisationers ramfaktorer kolliderar med institutionens och försvårar möjligheter till samarbete. Här uppmanar RUM Värmland att Regionen tillsammans med institutionerna ser över hur det kan bli enklare att göra ett gott samarbete, hyra lokaler eller personal, etc. När det gäller lokaler i exempelvis Karlstad så har kommunen byggt bort flera konsertlokaler och de som finns är väldigt dyra. Det påverkar också möjligheten till barn och ungas tillgång till att själva vara aktiva på scener.

s. 15 "Konst, form, slöjd och design"

"Det finns ingen högre konstnärlig utbildning i länet. Därför är folkbildningens roll desto viktigare." Betyder detta att eftersom det finns högre utbildning i musik (Ingesunds Musikhögskola och Dans 60hp på KAU) så är musik som folkbildning lägre prioriterat än andra estetiska uttryck? RUM Värmland anser att utan bredd och tidig daning i utövandet hos barn och unga så behövs inte de högre utbildningarna i Värmland heller. Därför är det viktigt att Regionen inte skapar motsättningar mot institutionella utbildningar, folkbildningen och den utbildning som en person får genom sitt eget

utövande. Alla vägar bör finnas för att stötta det totala kulturlivet. Universitetet riktar sig till de som vill bli professionella. För de som vill bli amatörmusikanter är folkbildningen alltså viktig i Värmland. Därför är det viktigt att folkbildningens roll i musiken betonas likaväl som inom konst, form slöjd och design eller andra konstformer.

s. 19-20 Konst- och kulturfrämjande verksamhet

“Med konst- och kulturfrämjande verksamhet avses framförallt den konsulentverksamhet som bedrivs i länet. Konsulenterna arbetar strategiskt och samordnande. [...] Region Värmland har valt att samla sin konsulentverksamhet i en enda organisatorisk enhet, som omfattar såväl dans som film, slöjd, bibliotek, läs- och litteraturfrämjande och arbete med att stödja kommunernas arbete med kultur i skolan och att samordna UKM.”

RUM Värmland ifrågasätter varför musik är uteslutet i detta stycke. Wermland Opera är en bra arena för klassisk musik och musikal. Värmland är dock rikt på många andra genrer också, t.ex. folkmusik, popmusik och jazz. Eftersom konsulenterna också ska arbeta för att få in kultur i skolan och musik inte är uppräknat som ett av ämnena, så anser RUM Värmland att denna formulering som Region Värmland gjort blir ännu mer problematisk. RUM Värmland anser att en inkludering av musiken som kulturell yttring i konsulenternas arbete och kompetens ska läggas in i planen.

s. 20 Musik- och kulturskolan

Musik- och kulturskolornas utbud och räckvidd är regionalt sett sämre än hos många andra regioner. Kulturskolan i Grums har få utbildade lärare, och de som undervisar går på timme och har mycket få timmar. Munkfors har i princip ingen verksamhet alls, Eda Musikskola ligger nästan alltid på gränsen till att begränsas, Hammarö Kulturskola står inför kraftiga besparingar och Storfors har mycket begränsat utbud. Det är också viktigt att det finns utbildade lärare för att bygga morgondagens kulturliv. Vidare är tjänsterna på skolorna ofta så små att det är svårt att anställa behöriga och utbildade lärare. Därför bör Region Värmland se över detta eftersom musik- och kulturskolan den största aktören för barn och ungas kulturutövande, -upplevelser och -skapande, vilket ska vara fokus för Kulturplanen. Vi uppmanar att Regionen gör arbetet tillsammans med kommunerna för att utreda hur man kan samverka kommuner emellan för att få behålla professionella lärare och ge fler barn och unga möjlighet till kulturutbildning med hög kvalitet.

s. 20 Annan kulturverksamhet för unga och UKM

RUM Värmland ställer sig frågande till UKMs enskilda omnämning i Kulturplanen trots att det finns många andra ideella organisationer som riktar sig till barn och ungas kulturutövande. Exempelvis riktar sig UKM till en mer begränsad målgrupp (13-20 år) än RUM Värmland (6-25år). Ett annat exempel är Popkollo, som RUM Värmland har samarbete med. Popkollo är inriktat på personer som identifierar sig som tjej eller intergender för att skapa möjligheter för dem att musicera och ta plats i det offentliga kulturella rummet. Att då begränsa sig till enbart omnämning av UKM är exkluderande och begränsande för barn och ungas möjlighet till kulturutövande. Vidare är UKM prestationsinriktat, vilket är ett av de många mål som finns med att vara kulturutövande. Dock är kulturutövande för egen vinning (välmående och friskvård, utveckla kognitiva förmågor, förstå samhället vi lever i, förstå andra kulturer, osv.) och social träning lika viktigt och bör tas i beaktande i Regionens Kulturplan, därav vikten att Region Värmland ser och omnämner fler organisationer för att stötta *alla värden* med barns och ungas kulturutövande.

s. 25 Civilsamhället

“Region Värmland, kommunerna, kulturkonsulenterna och de regionala kulturverksamheterna ska arbeta för att stärka civilsamhällets organisationer, med särskilt fokus på arrangörsledet.”

RUM Värmland, som jobbar som kursarrangörer och med kulturpolitiksbevakning har under 7-8 år haft mycket svårt att överhuvudtaget komma i kontakt med Region Värmland med frågor som vi har för att kunna utveckla vår verksamhet utifrån medlemsföreningarnas behov och i enlighet med Region Värmlands syften. RUM Värmland har många gånger blivit hämmade på grund av för lite kontakt med Regionen. Därför föreslår RUM Värmland att Regionen, i sin strävan att stärka civilsamhällets organisationer och arrangörsledet, ser över sin kommunikationstillgänglighet för de som jobbar med Region Värmlands syften i Värmland.

s. 28 Samverkans- och dialogformer

“Region Värmland inbjuder till regionala kulturpolitiska konferenser och seminarier för inspiration, kunskap och dialog om kulturpolitik ur ett kommunalt och regionalt perspektiv. [...] Målgruppen är i första hand kommunala och regionala politiker och kulturtjänstemän, regionala kulturella verksamheter, kulturliv och civilsamhälle.”

Hur kan civilsamhället se att dessa dialogformer ger effekt på vad Region Värmland jobbar med och hur de budgeterar och prioriterar i sin verksamhet?

Riksförbundet Unga Musikanter
Värmlandsdistriktets styrelse
genom Therese Hugosson, distriktskassör

